

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/170/2018
Identifikačné číslo spisu:	1610205006
Dátum vydania rozhodnutia:	23.05.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1610205006.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. Z. T., 2/ B. T., 3/ B. T., 4/ R. T. 5/ Z. T., všetkých bývajúcich v Q. a zastúpených Advokátskou kanceláriou -JUDr. Tomáš Havlík, s.r.o, so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova č. 9, IČO: 50 566 784, proti žalovaným 1/ Mgr. Q. T., bývajúcemu v Z., zastúpenému SOUKENÍK - ŠTRPKA s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šoltésová č. 14, IČO: 36 862 711, 2/ Porsche Slovakia, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Vajnorská č. 160, IČO: 31 362 788, zastúpenej RUŽIČKA AND PARTNERS s.r.o., so sídlom v Bratislave, Výsoká č. 2/B IČO: 36863360, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp.zn. 4 C 184/2010, o dovolaní žalobcov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. októbra 2017 sp.zn. 4 Co 280/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. októbra 2017 sp.zn. 4 Co 280/2016 a rozsudok Okresného súdu Malacky z 1. februára 2016 č.k. 4 C 184/2010-437 a uznesenie Okresného súdu Malacky z 3. apríla 2018 č.k. 4 C 184/2010-613 z r u š u j e a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia 1/ až 5/ sa v konaní domáhali, aby žalovaným 1/ a 2/ bola uložená povinnosť zaplatiť z titulu neoprávneného zásahu do osobnostných práv formou náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi 1/ ako otcovi zomrelého R. T. (ďalej len „nebohý“) sumu 25 000 €, žalobkyni 2/ ako matke nebohého sumu 15 000 €, žalobcovi 3/ ako starému otcovi nebohého sumu 7 000 €, žalobkyni 4/ ako starej matke nebohého sumu 7 000 € a žalobcovi 5/ ako bratovi nebohého sumu 7 000 €. Svoj nárok odôvodnili tým, že trestným činom (ďalej len „neoprávnený zásah“) spočívajúcim v konaní žalovaného 1/ im bolo zasiahnuté do práva na ochranu osobnosti, v dôsledku čoho im bola spôsobená nemajetková ujma. Žalovaný 1/ dňa 29. júna 2008 v čase cca. o 12.50 hod. viedol osobné motorové vozidlo zn. B. B., EČ: C. R. po štátnej ceste XX/XXX mimo obce smerom z obce Q. do obce E., kde v 19,5 kilometri v pravotočivej zákrute z jeho pohľadu jazdy neprispôobil rýchlosť jazdy stavu a povahe vozovky, svojím schopnostiam, vlastnostiam vozidla, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať, pre neprimeranú rýchlosť, ktorú určil znalec z odboru dopravy, nezvládol vedenie vozidla, prešiel do protismeru, s vozidlom narazil do cyklistov žalobcu 1/ a nebohého, ktorí jazdili v

protismernom jazdnom pruhu pri pravom okraji cesty v smere od obce E. a následne do stromu, kde sa vozidlo prevrátilo a zostalo ležať na streche, čím porušil ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z. V dôsledku zrážky nebohý utrpel mnohopočetné so životom nezlučiteľné poranenia hlavy, dutiny hrudnej a brušnej, na následky ktorých krátko po prevoze do nemocnice podľahol a žalobca 1/ utrpel otras mozgu 1. stupňa, otvorenú zlomeninu stredného článku V. prsta ľavej ruky s poškodením šľachy natáhovača, podvrtnutie pravého laktového kĺbu, drvivé poranenie zápästia pravej ruky so stratou kože a podkožného laktového kĺbu, drvivé poranenie zápästia pravej ruky so stratou kože a podkožného tkaniva o rozmeroch 50 mm x 80 mm, mnohopočetné odreniny a pomliaždeniny oboch predkolení, tržnú povrchovú ranu na ľavom podkolení v dĺžke 109 mm, poúrazový šok 1. stupňa, ktoré zranenia si vyžiadali liečenie v trvaní 55 kalendárnych dní.

2. Rozsudkom z 1. februára 2016 č.k. 4 C 184/2010-437 Okresný súd Malacky (ďalej len „súd prvej inštancie“) uložil žalovanému 1/ povinnosť v lehote troch dní zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 25 000 €, žalobkyni 2/ sumu 15 000 €, žalobcom 3/ až 5/ po sume 7 000 €, žalobu voči žalovanému 2/ zamietol a rozhodol o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť súdny poplatok vo výške 2 160 €. Samostatným uznesením z 3. apríla 2018 č.k. 4 C 184/2010-613 súd prvej inštancie rozhodol o trovách konania.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na vykonané dokazovanie uviedol, že v dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného 1/ boli rodinné väzby nebohého a jeho príbuzných žalobcov 1/ až 5/ definitívne ukončené bez možnosti obnovenia. Tento zásah bol s ohľadom na závažnosť jeho dôsledkov spôsobilý vyvolať ujmu na právach chránených § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) u každého zo žalobcov. Vzhľadom na príčinnú súvislosť medzi neoprávneným zásahom žalovaným 1/ ako priamym pôvodcom tohto zásahu a ujmu na osobnostných právach žalobcov 1/ až 5/, považoval súd prvej inštancie ako pasívne vecne legitimovaného výlučne žalovaného 1/. Pri určení pasívne vecne legitimovaného subjektu, súd prvej inštancie konštatoval, že pri určení osoby zodpovednej za nemajetkovú ujmu, je potrebné pripustiť analogické použitie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti vyvolaný zvláštnou povahou prevádzkovania dopravných prostriedkov sa analogicky použije § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pri skúmaní ďalších predpokladov zodpovednosti za zásah do osobnostných práv je však potrebné postupovať podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Zodpovednosť za zásah do osobnostných práv je zodpovednosťou za výsledok. Pre splnenie podmienok zodpovednosti za zásah do práva na ochranu osobnosti je nevyhnutné, aby prišlo k neoprávnenému zásahu do takýchto práv, konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, objektívne spôsobilé zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti a rovnako musí byť splnená podmienka, že existuje príčinná súvislosť medzi týmto zásahom a vznikom ujmy v oblasti osobnostných práv. Podmienkou úspešného uplatňovania nároku je existencia príčinnej súvislosti, t.j. kauzálny nexus medzi konaním žalovaných a vzniknutou ujmu. Keďže žalovaný 2/ nepoužil žalovaného 1/ na svoju činnosť, ktorá by mala prevádzkovú povahu, žalovaný 1/ konal sám vo vlastnom mene na vlastnú zodpovednosť, pričom použil na toto konanie vec vo vlastníctve žalovaného 2/; samotný vlastnícky vzťah k veci podľa jeho názoru preto nezakladá vzťah príčiny a následku v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom k uvedenému súd prvej inštancie žalobu žalobcov 1/ až 5/ voči žalovanému 2/ ako nedôvodnú zamietol. Pokiaľ ide o uplatnenú výšku nároku žalobcov 1/ až 5/ túto považoval súd prvej inštancie za dôvodnú a opodstatnenú, plne zodpovedajúcu zákonným kritériám primeranosti, závažnosti ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo.

3. Na odvolanie žalobcov 1/ až 5/ a žalovaného 1/ Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2017 sp.zn. 4 Co 280/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietnutia žaloby voči žalovanému 2/ potvrdil, vo vyhovujúcej časti týkajúcej sa žalobcu 1/ zmenil tak, že žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 15 000 €, vo zvyšku nárok žalobcu 1/ voči žalovanému 1/ zamietol a vo zvyšnej vyhovujúcej časti týkajúcej sa žalobcov 2/ až 5/ súvisiacej s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj poplatkovej povinnosti žalovaného 1/ potvrdil. Súčasne rozhodol aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. Na odôvodnenie potvrdzujúcej časti výroku rozsudku uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je v tejto časti vecne správne. Zo strany žalobcov uplatnenú námietku, že pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní je aj žalovaný 2/, vyhodnotil ako nedôvodnú. Žalobcovia v konaní neuplatnili nárok

na náhradu škody titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V prípade žalovaného 2/ nie je možné v danom prípade hovoriť o splnení podmienky zodpovednosti za nemajetkovú ujmu, či už ide o samotný zásah a porušenie právnej povinnosti, protiprávne konanie, ako aj príčinnú súvislosť medzi nimi. Zodpovednosť žalovaného 2/ nemožno odvíjať iba z objektívnej skutočnosti, že je vlastníkom motorového vozidla bez akejkoľvek spojitosti s konaním vodiča ako priameho pôvodcu neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. V tejto súvislosti ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalovaného 1/ spočívajúcu v nesprávnej právnej kvalifikácii zodpovednosti za škodu žalovaného 2/ založenej podľa neho na princípe objektívnej zodpovednosti. V súvislosti s určením výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením a právnym záverom súdu prvej inštancie v prípade žalobcov 2/ až 5/, im priznanú náhradu nemajetkovú ujmu považoval za primeranú a zodpovedajúcu výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných sporoch v rámci ustálenej súdnej praxi.

3.2. K odôvodneniu zmeňujúcej časti výroku napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi 1/, nemožno spájať tento nárok na nemajetkovú ujmu titulom smrti blízkej osoby so zranením žalobcu 1/ ako jeho nárokom na náhradu škody. Nestotožnil sa ani s konštatovaním súdu prvej inštancie, že žalobca 1/ ako rodič, ktorý nebohého sprevádzal na rodinnom výlete, prežíval jeho smrť intenzívnejšie v porovnaní so žalobkyňou 2/ ako matkou nebohého. Podľa jeho názoru táto skutočnosť nemôže byť na prospech priznania vyššej náhrady nemajetkovej ujmy jednému z rodičov.

4. Žalobcovia 1/ až 5/ proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnili § 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4.1. Podľa dovolateľov je nesprávny právny názor odvolacieho súdu, že v danom prípade nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom aj žalovaný 2/. V dovolaní vymedzili právnu otázku „či v prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý bol vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, je osobou zodpovednou za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou tohto vozidla v zmysle § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka s tým, že pasívna vecná legitimácia prevádzkovateľa motorového vozidla vyplýva z analogického použitia § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka“. Právny názor prijatý v tejto súvislosti odvolacím súdom predstavuje podľa ich presvedčenia odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp.zn. 5 Cdo 196/2009, 3 Cdo 228/2012, v rozhodnutí Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČSSR“) sp.zn. 3 Cz 43/69 (R 70/1969), ako aj v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČR“) sp.zn. 30 Cdo 999/2007, 30 Cdo 814/2003, 25 Cdo 2563/2005. Dovolatelia v konaní navrhli, aby súd v rámci edičnej povinnosti vyzval žalovaného 2/ na predloženie dôkazov, najmä nájomnej zmluvy, ktorej predmetom bol prenájom motorového vozidla, z ktorej nepochybne vyplynulo, že prevádzkovateľom dopravného prostriedku je práve žalovaný 2/. K neoprávnenému zásahu do ich osobnosti preto vzhľadom na túto skutočnosť došlo práve aj v priamej súvislosti s osobitnou povahou prevádzky žalovaného 2/, a to prevádzkou dopravných prostriedkov bez ohľadu na to, či žalovaný 2/ bol alebo nebol vodičom motorového vozidla. S prihliadnutím na uvedené dovolatelia žiadali, aby najvyšší súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu a žalovaného 2/ zaviazal na zaplatenie náhrady za nemajetkovú ujmu.

5. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa s dôvodmi v ňom uvedenými stotožňuje. Aj podľa jeho názoru je v posudzovanom prípade daná zodpovednosť žalovaného 2/ z dôvodu jeho objektívnej zodpovednosti ako prevádzkovateľa motorového vozidla.

6. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie žalobcov 1/ až 5/ jednak nesplňa zákonné podmienky prípustnosti dovolania, ako aj že nie je dôvodné. Navrhol preto, aby odvolací súd dovolanie odmietol, respektíve zamietol.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru,

že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

8. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

9. Najvyšší súd vo viacerých v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 vyjadril právny názor aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní nižších súdov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014)

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 421 CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/). V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. V dovolaní žalobcov je primerane vysvetlené, že odvolacím súdom nesprávne riešenou bola otázka pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/. Dovolatelia označili rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd podľa ich názoru pri riešení tejto otázky odklonil; uviedli tiež, ako mala byť táto otázka riešená správne. Z dovolania je teda zrejmé, z čoho dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

13. Najvyšší súd už dospel k záveru, podľa ktorého „ustálená prax dovolacieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybňujú názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom, alebo dokonca tieto názory akceptovali, prípadne myšlienkovito na ne nadviazali a rozviedli alebo z nich vychádzali (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017).

13.1. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zasadnutí 10. októbra 2018 prijalo ako judikát rozhodnutie z 24. januára 2018 sp.zn. 6 Cdo 29/2017, právna veta ktorého znie: „Do

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“ (R 71/2018).

14. Z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). S prihliadnutím na dovoláciu argumentáciu dovolateľov je z hľadiska skutkového významu, že žalovaný 2/ ako prenajímateľ uzatvoril 26. marca 2008 so žalovaným 1/ ako nájomcom zmluvu o nájme motorového vozidla podľa § 630 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „zmluva o nájme“), predmetom ktorej bol nájom predmetného motorového vozidla na dobu určitú, a to do 26. augusta 2008 (č.l. 56 spisu). Ako vyplýva ďalej zo spisu žalovaný 1/ ako vodič predmetného motorového vozidla spôsobil v dobe nájmu 29. júna 2008 dopravnú nehodu, v rámci ktorej došlo okrem iného k usmrteniu neobeha.

15. Dovolatelia v dovolaní namietali nesprávne riešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ odvolacím súdom. Podľa ich názoru sa odvolací súd pri riešení tejto podstatnej otázky odklonil od záverov vyjadrených v ustálenej praxi dovolacieho súdu.

15.1. Najvyšší súd v súvislosti s argumentáciou dovolateľov týkajúcej sa rozhodovacej praxe zdôrazňuje, že rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, na ktoré dovolatelia v dovolaní poukazujú (ale ani žiadne iné rozhodnutia tohto súdu), netvorí súčasť „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, preto sa nimi najvyšší súd ďalej nezaoberal.

16. Pokiaľ ide o dovolateľmi v dovolaní uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 5 Cdo 196/2009, toto sa týkalo sporu, predmetom ktorého bol nárok na peňažné plnenie a neriešilo otázku nastolenú dovolateľmi v danom prípade. Z obsahu dovolania je naopak zrejmé, že dovolatelia s poukazom na toto rozhodnutie mienili vyvrátiť tvrdenie odvolacieho súdu spočívajúce v tom, že podľa odvolacieho súdu žalobcovia neodvodzovali svoj nárok v konaní aj voči žalovanému 2/ ako prevádzkovateľovi predmetného motorového vozidla. Týmto rozhodnutím dovolatelia poukázali len na edičnú povinnosť súdu súvisiacu s posúdením veci podľa právnych noriem, ktoré na tvrdení a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

16.1. V súvislosti s dovolateľmi ďalším uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 228/2012 dovolací súd uvádza, že toto rozhodnutie sa týkalo sporu, predmetom ktorého bol nárok na ochranu osobnosti. Ani v tomto prípade však nemožno uviesť, že by v danom prípade bola dovolacím súdom riešená otázka vymedzená dovolateľmi v dovolaní. Dovolací súd v danom prípade riešil otázku zodpovednosti za zásah spôsobený prevádzkou motorového vozidla (dopravná nehoda), avšak pasívne vecne legitimovaným subjektom bola v tomto prípade výlučne právnická osoba ako zamestnávateľ, za ktorú konala fyzická osoba v rámci výkonu svojej činnosti. Pasívna legitímácia bola v tomto prípade posudzovaná v skutkovom a právnom rámci neporovnateľnom s posudzovaným prípadom.

17. Napokon dovolatelia v dovolaní poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSSR sp.zn. 3 Cz 43/69 (R 70/1969), ktoré v zmysle judikátu R 71/2018 (bližšie pozri bod 12.1. tohto rozhodnutia) možno zahrnúť do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17.1. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí okrem iného konštatoval, že organizácia (prípadne i občan), ktorá požičia občanovi motorové vozidlo, zostáva prevádzkovateľom tohto motorového vozidla v zásade zodpovedným za škodu vyvolanou zvláštnou povahou jeho prevádzky. Zodpovednosť prevádzkovateľov motorových vozidiel za škodu, ktorá je upravená v § 427 Občianskeho zákonníka, je nepochybne zodpovednosťou objektívnou. Za škodu vyvolanú zvláštnou povahou prevádzky zodpovedná zásadne prevádzkovateľ motorového vozidla bez zreteľa na zavinenie. V súvislosti s objektívnou zodpovednosťou prevádzkovateľa zároveň vyjadril názor, že vlastník, ktorý požičia motorové vozidlo inému občanovi, zostáva jeho prevádzkovateľom a v zásade tiež zodpovedným za škodu vyvolanú zvláštnou povahou tohto motorového vozidla. Namiesto prevádzkovateľa by za škodu zodpovedal niekto iný vtedy, aby by

tento dopravný prostriedok použil bez vedomia, respektíve proti vôli prevádzkovateľa.

18. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu dovolateľa opodstatnene namietajú, že odvolací súd sa ním zvoleným riešením otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú predstavuje rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSSR citované v bode 16. až 16.1. tohto rozhodnutia.

19. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou je upravená v § 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí inému prevádzkovou činnosťou. V odseku 2 tohto ustanovenia je škoda spôsobená prevádzkovou činnosťou, ak je spôsobená a) činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu, alebo vecou použitou pri činnosti; b) fyzikálnymi, chemickými, prípadne biologickými vplyvmi prevádzky na okolie; c) oprávneným vykonávaním alebo zabezpečením prác, ktorými sa spôsobí inému škoda na nehnuteľnosti alebo sa mu podstatne sťaží alebo znemožní užívanie nehnuteľnosti.

19.1. Podľa § 427 Občianskeho zákonníka fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky (ods. 1), rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla (ods. 2).

19.2. Vzhľadom na znenie platnej právnej úpravy je zjavné, že táto je založená na princípe objektívnej zodpovednosti fyzickej alebo právnickej osoby vykonávajúcej dopravu za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

19.3. Občiansky zákonník nepodáva definíciu pojmov „osoba vykonávajúca dopravu“, „prevádzkovateľ dopravy“. Prevádzkovanie dopravy znamená premiestňovanie osôb, tovaru za využitia dopravného prostriedku. Pod osobami vykonávajúcimi dopravu je treba rozumieť akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorej predmetom činnosti je uskutočňovanie dopravy. Spravidla pôjde o subjekt, s ktorým prepravovaná osoba, ktorej vznikla škoda, uzatvára zmluvu o preprave. Zákon nedáva jednoznačnú odpoveď ani na otázku, čo treba považovať za osobitnú povahu prevádzky. Všeobecne sa aplikačná prax zhodla na tom, že za osobitnú povahu prevádzky dopravy (v zmysle § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale aj prevádzky v zmysle § 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka, treba považovať javy a vlastnosti, ktoré sú typické pre danú prevádzku a ktoré sú z toho dôvodu v určitom smere nebezpečné, čo odôvodňuje poskytnutie zvýšenej ochrany v podobe objektívnej zodpovednosti za škodu s taxatívne uvedenými dôvodmi umožňujúcimi zbavenie sa zodpovednosti. Za typické vlastnosti sa považuje napr. rýchlosť, technické vlastnosti motorových vozidiel, chyby materiálu (porovnaj publikáciu Civilný sporový poriadok, Veľký komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, str. 1656).

20. Z obsahu spisu, už zo samotnej žaloby, je nepochybné, že žalobcovia v konaní o ochranu osobnosti označili ako protistranu aj žalovaného 2/ ako prevádzkovateľa motorového vozidla, a zároveň, ako aj v priebehu konania, opísali rozhodné skutočnosti, za ktorých došlo k porušeniu ich práva v súvislosti s konaním žalovaného 2/ ako prevádzkovateľa motorového vozidla. S poukazom aj na dovolateľom označené rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 5 Cdo 196/2009, bolo preto úlohou súdu, aby sa týmito rozhodnými skutočnosťami zaoberal a vzhľadom na zistený skutkový stav vec podľa platných právnych noriem aj správne kvalifikoval. V tomto smere preto neobstojí argumentácia odvolacieho súdu, že žalobcovia neodvodzovali svoj nárok aj voči žalovanému 2/.

20.1. Podľa názoru dovolacieho súdu s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSSR sp.zn. 3 Cz 43/69 (R 70/1969) rovnako neobstojí ani právna argumentácia odvolacieho súdu, že zodpovednosť žalovaného 2/ nemožno odvíjať „iba“ z jeho vlastníckeho práva k motorovému vozidlu bez akejkoľvek spojitosti s konaním vodiča (žalovaného 1/) ako priameho pôvodcu neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Dovolací súd nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia (bod 16. až 16.1.) doplnia, že prevádzkovateľom motorového vozidla sa v zmysle § 2 písm. j) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla považuje fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má právnu alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom. Vyžaduje sa tak určitá trvalosť práva dispozície s vecou. Spravidla ide o vlastníka motorového vozidla. Osobou oprávnenou disponovať s vecou je tiež nájomca, ktorému k predmetu nájmu nevzniká vlastnícke právo. Dočasný nájom motorového vozidla, ako to bolo v posudzovanom prípade, však nemá za následok aj zmenu v osobe prevádzkovateľa motorového vozidla. Rovnako tiež

ani prípadná dohoda o tom, že sa po túto dobu stane nájomca prevádzkovateľom motorového vozidla, by bola v rozpore so zákonom a vo vzťahu k oprávnenému by nemala žiadne účinky.

21. Uvedený právny názor odvolacieho súdu predstavuje nielen odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale zároveň tiež dôvod opodstatňujúci záver, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, ako opodstatnene namietajú dovolatelia, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

23. Najvyšší súd v súlade s uvedenými ustanoveniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinstančnému súdu na ďalšie konanie; zároveň zrušil uznesenie Okresného súdu Malacky z 3. apríla 2018 č.k. 4 C 184/2010-613, ktorým bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania.

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.